

SAMARQAND VILOYATI AHOLISINING IJTIMOIIY HAYOTI (1946-1991)

Toshpo'latov Nurbek

Ijtimoiy fanlar kafedrası

Tarix fani o'qituvchisi

+998905051575

nurbektoshpolatov9530@gmail.com

1946 yil butun Sovet Ittifoqi kabi Samarqand viloyati aholisi uchun ham og'ir yil bo'ldi. Urush endigina vayronagarchilik, ocharchilik va epidemiyalarni qoldirib, tugadi. Samarqand shahri aholisi duch kelgan vayronagarchilik, urush kabi qiyinchiliklar esa viloyat infratuzilmasiga katta zarar yetkazdi. Ko'plab uylar, maktablar, kasalxonalar vayron bo'ldi. Ochlik - urush tufayli qishloq xo'jaligi tanazzulga yuz tutdi, bu esa ocharchilikka olib keldi. Epidemiyalar - vayronagarchilik va ocharchilik sharoitida yuqumli kasalliklar epidemiyasi keng tarqaldi. Ishchi kuchi tanqisligi - frontda ko'plab erkaklar halok bo'ldi, bu esa hayotning barcha sohalarida ishchi kuchi etishmasligiga olib keldi.

Qiyinchiliklarga qaramay, odamlar umidini yo'qotmadi. Ular vayron qilingan iqtisodiyotni tiklashda faol ishtirok etdilar. Uy-joylarni tiklash - odamlar vayron bo'lgan uylarni o'z qo'llari bilan tikladilar. Infratuzilmani tiklash - yo'llar, ko'priklar, maktablar, shifoxonalar tiklandi. Qishloq xo'jaligining rivojlanishi - dehqonlar o'z qishloqlariga qaytib, dalada ishlashni boshladilar. Ochlik va epidemiyaga qarshi kurash - davlat ochlik va epidemiyaga qarshi kurashda yordam ko'rsatdi.

Samarqand viloyatining jamoat hayoti, masalan, mehnat shijoati – odamlar mehnat shijoati bilan to'lib-toshgan, o'z yurtini tiklash uchun tinimsiz mehnat qilishga tayyor edilar. Birdamlik - odamlar bir-birlariga yordam berishdi, o'zlarining oxirgilarini baham ko'rishdi. Vatanparvarlik - odamlarda vatanparvarlik tuyg'usi, o'z mamlakati bilan faxrlanish tuyg'ulari uyg'ondi. Bu davrdagi ijtimoiy hayotning asosiy xususiyatlari, masalan, urushdan keyingi davr qiyinchiliklari - oziq-ovqat, uy-joy, kiyim-kechak, tibbiy yordamning etishmasligi. Xalq xo'jaligini tiklash - zavodlar, fabrikalar, kolxozlar, infratuzilmani tiklash. Urush oqibatlariga qarshi kurash - ochlik, epidemiyalar, ishsizlikni engish. Mafkuraviy ta'sir - kommunistik mafkuraning hayotning barcha sohalariga kuchli ta'siri. Erkinliklarni cheklash - so'z, matbuot, yig'ilish erkinligini cheklash.

Muhim voqealar evakuatsiya qilinganlarning qaytishidir. 1946 yilda Samarqand viloyatining urush yillarida evakuatsiya qilingan ko'plab aholisi uylariga qaytishdi. 1946 yilda SSSR Oliy Kengashiga saylovlar SSSR Oliy Kengashiga saylovlar bo'lib

o'tdi, unda barcha voyaga yetgan fuqarolar ishtirok etdi. Fashistik hamkorlarning sudlari - 1946 yilda urush paytida bosqinchilar bilan hamkorlik qilgan fashistik hamkorlar ustidan sudlar bo'lib o'tdi. Maktablarni qayta tiklash - 1946 yilda maktablar urushdan keyin o'z ishini tikladi.

Madaniy hayot-madaniy merosni asrab-avaylashdi. Qiyinchiliklarga qaramay, odamlar o'z xalqining madaniy merosini saqlashga harakat qildilar. Madaniyatni rivojlantirish - davlat madaniyatni rivojlantirishni qo'llab-quvvatladi. Yangi teatrlar, muzeylar, kutubxonalar ochildi. 1946 yil Samarqand viloyati aholisi uchun sinov yili bo'ldi. Ammo odamlar qiyinchiliklarning og'irligi ostida sinmadilar. Ular matonat, jasorat va mehnatsevarlik ko'rsatib, o'z hayotlarini qayta qurishga kirishdilar.

1947 yil Samarqand viloyati aholisi uchun yana bir og'ir yil bo'ldi. Urush yaralari hali tuzalmagan edi, ammo odamlar endi urush sharoitida yashamadilar.

Bu davrda jamiyat hayoti ko'p qirrali bo'ldi. Iqtisodiyotni tiklash davom etdi va odamlar hali ham uylar, maktablar va kasalxonalarini tiklashda bir-birlariga yordam berib, shanbalik va yakshanba kunlari ishladilar. Iqtisodiy taraqqiyot - sanoat korxonalarini o'z faoliyatini tikladi, qishloq xo'jaligi rivojlandi. Ijtimoiy soha - yangi maktablar, kasalxonalar, bolalar bog'chalari ochildi. Madaniy hayot - teatrlar, kinoteatrlar, kutubxonalar qayta ishlay boshladi. Festivallar, kontsertlar, ko'rgazmalar o'tkazildi. Sport - turli sport turlari ishlab chiqildi va musobaqalar o'tkazildi.

Xususiyatlari

Ijtimoiy hayotning jonlanishi. Odamlar turli tadbirlarda ko'proq ishtirok eta boshladilar. Jamoat tashkilotlarining faolligi ortdi; viloyatda komsomol, kasaba uyushmalari, faxriylar tashkilotlari kabi turli jamoat tashkilotlari faoliyat yuritdi. Millatlararo munosabatlarni mustahkamlash: Hududda turli millat vakillari istiqomat qilgan, ular tinch va totuvlikda yashagan.

Misollar:

Kolxozchilar hosildorlikni oshirish uchun o'zaro raqobatlashdilar. Zavod va zavod ishchilari sotsialistik musobaqada qatnashdilar. Universitet talabalari kolxozlarga hosilni yig'ib olishda yordam berishdi. Pionerlar va komsomolchilar senariylarni uyushtirib, keksalar, urush qatnashchilariga yordam berishdi.

Odamlar hayotiga ta'siri, odamlar faol va tashabbuskor bo'ldi. Odamlar bir-biri bilan ko'proq muloqot qila boshladilar. Odamlar kelajakka nisbatan optimist bo'lib qoldi.

Ahamiyati 1947 yil Samarqand viloyatida jamiyat hayotini bosqichma-bosqich tiklash va rivojlantirish yili bo'ldi. Odamlarni birlashtirish, umumiy muammolarni hal

qilishga safarbar etishda jamiyat hayoti muhim rol o'ynadi. Samarqand viloyati ahli bu davrda mehnatkashlik, matonat ko'rsatdi.

1948 yil Samarqand viloyatida jamiyat hayotini yanada tiklash va rivojlantirish yili bo'ldi.

Rivojlanish va qayta tiklashning asosiy yo'nalishlari. Urush paytida vayron bo'lgan ko'plab ob'ektlar qayta tiklandi; iqtisodiy taraqqiyot - sanoat va qishloq xo'jaligi urushdan oldingi darajaga yetdi; ijtimoiy soha – ta'lim va sog'liqni saqlash sifati yaxshilandi; madaniy hayot san'atning turli turlarini rivojlantirdi, festivallar, tanlovlar o'tkazildi; Samarqand viloyati sportchilari turli darajadagi musobaqalarda muvaffaqiyat qozondi.

Bu yo'nalishning o'ziga xos xususiyatlari. Masalan turmush darajasining oshishi, odamlar urushgacha bo'lgandan ko'ra yaxshiroq yashay boshladilar. O'z-o'zini anglash, imkoniyatlarini kengaytirish, odamlar o'zlarini turli faoliyat sohalarida amalga oshirishlari mumkin edi. Jamiyat birligini mustahkamlash – turli millat vakillari tinch-totuv, ahil-inoq hayot kechirdi.

Misollar:

Kolxozlar yuqori hosil yetishtirdilar. Zavod va fabrikalarda ritmik ish yo'lga qo'yildi. Maktablarda bolalar sifatli ta'lim oldilar. Kasalxonalarda odamlarga malakali tibbiy yordam ko'rsatildi. Teatrlarda, kinoteatrlarda va kutubxonalarda odamlar san'at bilan shug'ullanishlari mumkin edi. Samarqand viloyati sportchilari respublika va umumittifoq musobaqalarida chempion va sovrindorlar bo'ldi.

1949 yil Samarqand viloyati uchun urushdan keyingi tiklanishning uchinchi yili bo'ldi. Urush yaralari hali bitmagan, ammo odamlar urush sharoitida yashamas edilar.

Bu davrda jamiyat hayoti yanada ko'p qirrali bo'ldi: Iqtisodiyotni tiklash davom etdi - odamlar hali ham shanbalik va yakshanba kunlari ishladilar, uylar, maktablar va kasalxonalarni tiklashda bir-biriga yordam berishdi. Iqtisodiy taraqqiyot - sanoat korxonalari o'z faoliyatini tikladi, qishloq xo'jaligi rivojlandi. Ijtimoiy soha - yangi maktablar, kasalxonalar, bolalar bog'chalari ochildi. Madaniy hayot – teatrlar, kinoteatrlar, kutubxonalar qayta ishlay boshladi. Festivallar, kontsertlar, ko'rgazmalar o'tkazildi. Sport Har xil turdagi sport turlari ishlab chiqildi va musobaqalar o'tkazildi .

Xususiyatlari:

Ijtimoiy hayotning jonlanishi - odamlar turli tadbirlarda ko'proq ishtirok eta boshladilar. Viloyatda jamoat tashkilotlari - komsomol, kasaba uyushmalari, faxriylar tashkilotlari kabi turli jamoat tashkilotlari faoliyat yuritdi. Millatlararo

munosabatlarning mustahkamlanishi – hududda turli millat vakillari tinch-totuv, ahil-inoq hayot kechirishdi.

Misollar:

Kolxozchilar hosildorlikni oshirish uchun o‘zaro raqobatlashdilar. Zavod va zavod ishchilari sotsialistik musobaqada qatnashdilar. Universitet talabalari kolxozlarga hosilni yig‘ib olishda yordam berishdi. Pionerlar va komsomolchilar senariylarni uyushtirib, keksalar, urush qatnashchilariga yordam berishdi.

1946-1991 yillar Samarqand viloyati uchun salmoqli va og‘ir bo‘ldi. U Ikkinchi jahon urushining vayronagarchiliklari bilan kechdi, shu bilan birga qayta qurish, iqtisodiy rivojlanish, madaniyat va ijtimoiy hayotda sezilarli yutuqlar bilan ajralib turdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Мулладжанова, Х. Я., & Давлятова, Т. Б. (2024). РОЛЕВЫЕ СДВИГИ ЖЕНЩИН В ЭКОНОМИКЕ: ОТ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ ДО СОВРЕМЕННОСТИ. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 2(5), 40-44.
2. Мулладжанова, Х. Я. (2022). РАЗВИТИЕ СОЦИОЛОГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. In Современная социологическая наука: ключевые тренды и перспективы исследования общества (pp. 394-397).
3. Мулладжанова, Х. Я. (1978). НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВА ЦАРСКОЙ РОССИЕЙ В САМАРКАНДЕ. УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА, 27.
4. Мулладжанова, Х. Я. ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗУЧЕНИИ ТЕМЫ «НАЦИОНАЛЬНЫЕ И ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ». Министерство высшего и среднего специального образования Республики Узбекистан Национальный Университет Узбекистана имени Мирзо Улугбека Факультет социальных наук Кафедра «Философия и логика», 148.
5. Мулладжанова, Х. Я. (2023). НАУЧНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТУРКЕСТАНСКОГО ОТДЕЛА РУССКО-ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА КОНЦА XIX-НАЧАЛА XX ВЕКА. Экономика и социум, (7 (110)), 543-546.
6. Kamil, M., Shodiev, J., & Zarina, R. (2024). TECHNOLOGICAL TRENDS IN THE DIGITAL ECONOMY. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 2(1), 406-408.
7. Shodiev, J., & Zarina, R. (2024). DIGITAL ECONOMY AS A FACTOR OF TRANSFORMATION OF ECONOMIC SYSTEMS. INTERNATIONAL

JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 2(1), 162-166.

8. Нозимов, Э. А., & Шодиев, Ж. (2023). СТРАХОВАНИЕ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ И ЕГО РАЗВИТИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ. *The Role of Exact Sciences in the Era of Modern Development*, 1(2), 14-18.
9. Рафиева, З., Шодиев, Ж., & Бурхонов, А. (2024). ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ. *INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY*, 2(1), 256-260.
10. Нозимов, Э. А., & Шодиев, Ж. (2023). ОПТИМИЗАЦИЯ СТРАХОВАНИЯ ЗДОРОВЬЯ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения*, 1(2), 1-4.
11. Shodiyev, J., & SEYRANOVNA, A. (2023). SOURCES OF FINANCING OF INVESTMENT ACTIVITIES FROM THE STATE. *Analytical Journal of Education and Development*.
12. Рафиева, З., Бурхонов, А., & Шодиев, Ж. (2024). ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА. *INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY*, 2(1), 252-255.
13. Shodiev, J., & Zarina, R. (2024). SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 2(1), 200-202.aa
14. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2020). ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА (МАВЕРАНАХРА) В ЭПОХУ ПРАВЛЕНИЯ ТИМУРА И ТИМУРИДОВ. In *Colloquium-journal* (No. 2-10, pp. 5-10). Голопристанський міськрайонний центр зайнятості= Голопристанский районный центр занятости.
15. Мухаммедов, М., & Исхакова, С. (2021). Совершенствование системы стимулирования результатов труда научных работников. *Экономика и инновационные технологии*, (6), 80-92.